(കരട്)

കേരള സഹകരണനയം

ലോകത്ത് നിലവിലുള്ള എല്ലാവിധ സമ്പദ് വ്യവസ്ഥകളിലും സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന് നിർണ്ണായക പങ്കാണ് ഉള്ളത്. ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്ഘടനയിൽ സവിശേഷ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം ഗ്രാമീണ ജനതയുടെ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക പുരോഗതിയിൽ വളരെ ഫലപ്രദമായാണ് ഇടപെട്ടു പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. സമ്പദ്ഘടനയുടെ അടിസ്ഥാന പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ഒരുപരിധിവരെ പരിഹാരം കാണുന്നതിനും ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിലൂടെ സാധിക്കുന്നുണ്ട്. സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം സജീവമായ ഇടങ്ങളിലെല്ലാം അതിലെ അംഗങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിലും അവരുടെ കുടുംബത്തിലും സമൂഹത്തിലും രാജ്യത്തിനുതന്നെ വലിയൊരു ശക്തി സ്രോതസായി മാറുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം ആരംഭിക്കുന്നതും ശക്തിപ്രാപിക്കുന്നതും ഇവിടുത്തെ സാധാരണക്കാരായ കർഷകർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കാണുന്നതിനുള്ള സർക്കാർ പിന്തുണയോടെയുള്ള ഒരു ഉപാധിയായാണ്. കഴിഞ്ഞ ഒരു നൂറ്റാണ്ടിനിടയിൽ രാജ്യത്ത് സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം ആർജ്ജിച്ചത് സമാനതകളില്ലാത്ത വളർച്ചയാണ്.

അന്തർദേശീയ സഹകരണസഖ്യം (International Co-operative Alliance, ICA) വിവിധ രാജ്യങ്ങളിലെ സഹകരണനിയമത്തെയും സഹകരണ നയ പരിഷ്ക്കാരങ്ങളെയും കുറിച്ച് 2002 ൽ ഒരു വിമർശനാത്മക പഠനം നടത്തുകയുണ്ടായി. ഇതിൽ ഇൻഡ്യയിലെ സഹകരണ നയവും സഹകരണ നിയമവും തമ്മിൽ പ്രകടമായ വ്യത്യാസമുണ്ടെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിരുന്നു. കേന്ദ്ര സർക്കാർ 2000 -ാം മാണ്ട് ജൂൺ മാസത്തിൽ ഒരു കരടുസഹകരണനയം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും പല തലങ്ങളിൽ നടന്ന വിശദമായ ചർച്ചകൾക്കും ആലോചനകൾക്കും ശേഷം 2002 ൽ പ്രസ്തുത നയത്തിന് അന്തിമരൂപം നൽകുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ സഹകരണം ഒരു സംസ്ഥാന വിഷയം ആയതിനാൽ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കും തനതായ സഹകരണ നയം ഉണ്ടാക്കുക എന്നത് ഏറെ പ്രാധാന്യവും പ്രസക്തിയും അർഹിക്കുന്ന കാര്യമാണ്. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് കേരളം ഒരു സംസ്ഥാന സഹകരണനയം രൂപീകരിക്കുന്നതിന് മുന്നോട്ട് വന്നിട്ടുള്ളത്.

സമഗ്രമായ ഒരു സഹകരണനയം രൂപീകരിക്കുന്നതിന് തയ്യാറായിട്ടുള്ള ചുരുക്കം ചില സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ മുൻപന്തിയിലാണ് കേരളത്തിന്റെ സ്ഥാനം. സഹകരണനയം കേരളത്തിലെ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ വികസനത്തിലൂടെ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സുസ്ഥിര വികസനം ഉറപ്പുവരുത്തുകയെന്ന കാഴ്ചപ്പാടാണ് മുന്നോട്ട് വയ്ക്കുന്നത്. സഹകരണ മേഖലയുടെ ഭാവി വികസനത്തിനായുള്ള സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ സമീപനം സഹകരണ നയം വ്യക്തമാക്കുന്നു. സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആഗോള കാഴ്ചപ്പാട്, ദർശനവും ദൗത്യവും, വിവിധ മേഖലകളിലെ പ്രത്യേക നയങ്ങൾ, സഹകരണ മേഖലയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായുള്ള

ബന്ധം, നിലവിലെ സഹകരണ നിയമവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ കരട് സഹകരണനയം ചർച്ചയ്ക്ക് വിധേയമാകുന്നു.

ദർശനം (Vision)

സംസ്ഥാനത്തെ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തെ ഏകോപിപ്പിച്ച് ശക്തവും ഊർജ്ജസ്വലവും സുസ്ഥിരവുമായി കെട്ടിപ്പടുക്കുകയും തുല്യതയാർന്ന സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക വികസനം ഉറപ്പാക്കി സമൂഹത്തെ കൂടുതൽ ഉയരങ്ങളിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നതിന് പ്രാപ്തമാക്കുകയും ഇതിനായി സർക്കാരുമായി ഒത്തിണങ്ങി പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക.

ദൗത്യം (Mission)

സാമ്പത്തിക ദുർവ്യയങ്ങളേതുമില്ലാതെ ഫലപ്രദമായും കാര്യക്ഷമമായും അംഗങ്ങളുടേയും സമൂഹത്തിന്റെയും നേട്ടത്തിനായി പ്രവർത്തിക്കാൻ കെൽപുള്ള സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം കെട്ടിപ്പടുക്കുക.

സമൂഹത്തിന്റെ സമഗ്രമായ പുരോഗതിയും പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനവും ലക്ഷ്യമാക്കി തയ്യാറാക്കുന്ന വിവിധ പദ്ധതികളുടെ ഭരണ നിർവ്വഹണത്തിൽ പരമാവധി ജനപങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും പ്രസ്തുത പദ്ധതികളുടെ ആസൂത്രണത്തിലും സംഘാടനത്തിലും നടത്തിപ്പിലും ജനങ്ങളെ ഉൾച്ചേർക്കുന്നതിനുമായി സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തെ ഉപയുക്തമാക്കുക.

ആഗോളകാഴ്ച്ചപ്പാട്

സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധതയിൽ വിട്ടുവീഴ്ച്ച ചെയ്യാതെ സാമ്പത്തികമായി ലാഭക്ഷമത കൈവരിക്കാനാകുമെന്ന് സമൂഹത്തെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നവയാണ് സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളെന്ന ഐക്യരാഷ്ട്രസഭകളുടെ കാഴ്ച്ചപ്പാടുമായി ഒത്തുപോകുന്നതാണ് മേൽ വിവരിച്ച ദർശനവും ദൗത്യവും.

പരസ്പരബന്ധിതവും തമ്മിൽ കവിഞ്ഞ് കിടക്കുന്നതുമായ (overlapping) താഴെ പറയുന്ന 5 വിഷയങ്ങളുടെ പ്രാധാന്യം ICA അതിന്റെ ബ്ലൂ പ്രിന്റ് സ്ട്രാറ്റജിരേഖയിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. ഈ വിഷയങ്ങളാകട്ടെ കേരളത്തിലെ സഹകരണപ്രസ്ഥാനത്തിന് പൂർണ്ണമായും യോജിക്കുന്നവയുമാണ്.

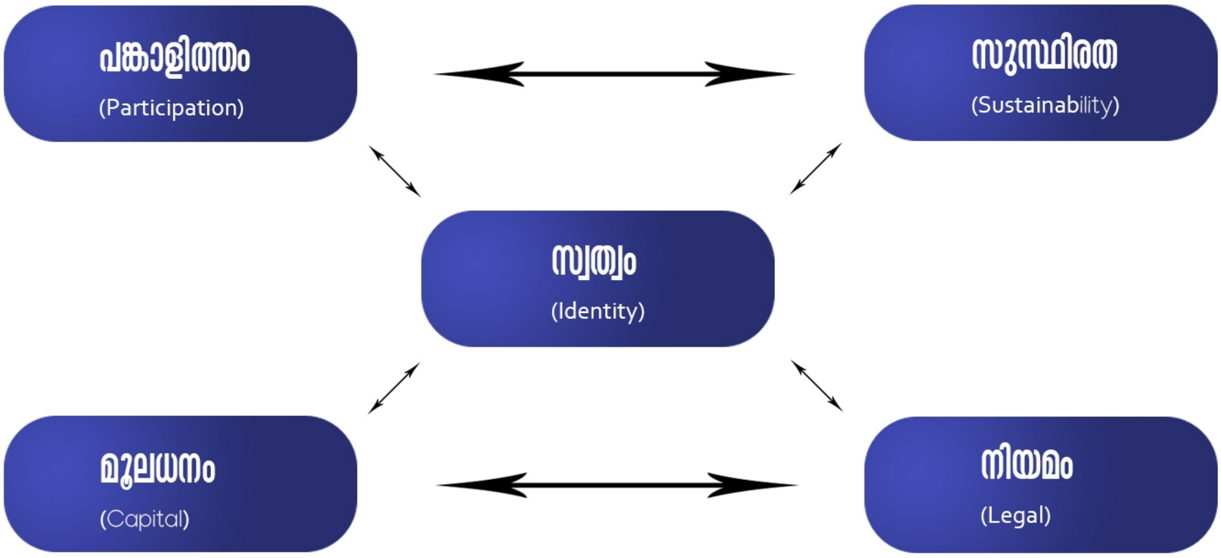

ICA ബ്ലൂപ്രിന്റ് സ്ട്രാറ്റജി സഹകരണസംഘങ്ങളിൽ അംഗങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തവും ഭരണനിർവ്വഹണവും പുതിയൊരു തലത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നതിനാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവുമായ സുസ്ഥിരതയാണ് സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ മറ്റു സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും മികവുറ്റതാക്കുന്നത്.

സുസ്ഥിരമായ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള ഐക്യരാഷ്ട്ര സഭയുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായാണ് കേരളത്തിലെ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ വളർച്ച എന്നുള്ളത് നമ്മെ ചാരിതാർത്ഥ്യജനകമാക്കുന്നു. ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ 5 പ്രധാന വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും അക്കാര്യങ്ങളിൽ കേരളത്തിലെ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം എങ്ങനെയെല്ലാം ബന്ധപ്പെടുന്നു എന്നുള്ളതുമാണ് താഴെ വിവരിക്കുന്നത്.

1. **ദാരിദ്ര നിർമാർജ്ജനവും പട്ടിണി ഇല്ലാതാക്കലും (Zero Poverty)**

വ്യക്തിഗത ആവശ്യങ്ങളെ കൂട്ടായ്മകളിലൂടെ നേരിടാൻ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനം ജനങ്ങൾക്ക് സാമ്പത്തിക അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് സഹായിക്കുന്നതിലൂടെ ദാരിദ്ര്യവും പട്ടിണിയും ഇല്ലാതാക്കാനാവുമെന്നതാണ് ആഗോള കാഴ്ചപ്പാട്.

1973-74 ൽ സംസ്ഥാനത്തെ ദാരിദ്രാവസ്ഥ 59.74% ആയിരുന്നു. 2011-12 ആയപ്പോൾ അത് 11.30% ആയി കുറക്കുവാനായെന്ന് 2017 ലെ സംസ്ഥാന സാമ്പത്തിക അവലോകന റിപ്പോർട്ടിൽ പറയുന്നു. വിപ്ലവകരമായ ഭൂപരിഷ്ക്കരണം നടപ്പാക്കിയതിനാലും പുരോഗമന പ്രസ്ഥാനങ്ങളും സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളും ചെലുത്തിയ നിർണ്ണായകമായ സ്വാധീനങ്ങളും കാരണമാണ് സംസ്ഥാനത്ത് ദാരിദ്രാവസ്ഥ കുറച്ചുകൊണ്ടുവരാനായത്. പട്ടികജാതി/പട്ടികവർഗ്ഗക്കാർ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ, മൺപാത്രത്തൊഴിലാളികൾ, കരകൗശലത്തൊഴിലാളികൾ

തുടങ്ങിയ വിഭാഗങ്ങളുടെയും ഇല്ലായ്മയുടെ തുരുത്തുകളിൽ കഴിയുന്ന മററു സാമൂഹിക വിഭാഗങ്ങളുടേയും ഉന്നമനത്തിനായി സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് തുടർന്നും വലിയ സംഭാവനകൾ നൽകുവാനാകും.

2. ഭക്ഷ്യ സുരക്ഷ

അംഗങ്ങളായ ചെറുകിട കർഷകർക്കും ഉല്പാദകർക്കും കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങളിലൂടെ കൃഷിക്ക് ആവശ്യമായിവരുന്ന സാമഗ്രികൾ, പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ, ഉത്പന്നങ്ങൾക്ക് ന്യായവില ഉറപ്പാക്കുന്ന വിപണി, പരിശീലനം, സാങ്കേതികവിദ്യ എന്നിവ കൂട്ടായ്മയുടെ ശക്തിയിലൂടെ മികച്ച രീതിയിൽ ലഭ്യമാക്കാനാകും.
സംസ്ഥാനത്ത് ഭക്ഷ്യോൽപന്നങ്ങളുടെ മികച്ച രീതിയിലുള്ള ശേഖരണവും വിതരണവും ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായി കൺസ്യൂമർ ഫെഡറേഷൻ കൈക്കൊള്ളുന്ന നടപടികൾ ശ്രദ്ധേയമാണ്. നെല്ലിന്റെയും അരിയുടേയും സംഭരണം സംസ്ക്കരണം വിപണനം എന്നിവയ്ക്കായി പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ ഒരു സഹകരണ കൂട്ടായ്മ (Co-operative Consortium) അടുത്തിടെ രൂപീകരിച്ചതും ഇവിടെ പ്രസക്തമാണ്. ഈ നടപടികളെല്ലാം ഉത്പ്പാദനം വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു പരിധിവരെയെങ്കിലും ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ കൈവരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തിലേക്കുള്ള ചുവടുവയ്പ്പായി കാണാനാകും. ഈ പദ്ധതി സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ വ്യാപിപ്പിക്കാനായാൽ ദരിദ്രരും പാർശ്വവർക്കരിക്കപ്പെട്ടവരുമായ വിഭാഗങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായുള്ള പരിശ്രമങ്ങളിൽ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ പങ്കുവഹിക്കുവാൻ കഴിയുന്ന സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയും.

3. ലിംഗസമത്വം

താൽപ്പര്യമുള്ള ആർക്കും സ്വമേധയാതന്നെ അംഗമാകാമെന്നത് സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. ഇത് സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളിൽ അംഗങ്ങളാകുന്നതിനും അതുവഴി പ്രാദേശികവും ദേശീയവുമായ സമ്പദ്ഘടനകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പങ്കാളികളാകുന്നതിനും വിഭവങ്ങളെയും അവസരങ്ങളെയും കൂടുതലായി ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും വനിതകളെ കൂടുതൽ പ്രാപ്തമാക്കുന്നു.

സ്ത്രീ ശാക്തീകരണത്തിന്റെയും ലിംഗസമത്വത്തിന്റെയും കാര്യത്തിൽ വളരെ മെച്ചപ്പെട്ട പ്രവർത്തനമാണ് കേരളത്തിലെ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ കാഴ്ച്ചവെക്കുന്നത്. കേരളത്തിലെ എല്ലാ സഹകരണസംഘങ്ങളിലും കുറഞ്ഞത് 3 വനിതാ ഡയറക്ടർമാരെങ്കിലും ഭരണസമിതിയിൽ ഉണ്ടാകണമെന്നത് നിയമപരമായിതന്നെ ഉറപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്. മറ്റു ജനാധിപത്യസ്ഥാപനങ്ങളിലെ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിക്കുന്ന വനിതകളുടെ മൊത്തം എണ്ണവുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഇത് ഉയർന്ന പ്രാതിനിധ്യമാണ്. 15,000 ത്തിലധികം സജീവസഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളുള്ള കേരളത്തിൽ വനിതാ ഡയറക്ടറുമാരുടെ എണ്ണം 50000 ത്തോളം വരും. മാത്രവുമല്ല സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ പൊതുവിലും വനിതാ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രത്യേകിച്ചും സ്ത്രീശാക്തീകരണം ലക്ഷ്യമാക്കി സ്ത്രീകൾക്ക് കൂടുതൽ തൊഴിലുകൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായുള്ള പദ്ധതികൾ

നടപ്പിലാക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധചെലുത്തിവരുന്നുണ്ട്. ഇത് കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമമായി തുടർന്ന് കൊണ്ടുപോകാനുമാകും.

4. മാന്യതയുള്ള തൊഴിലും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും

സാമാന്യ ജനങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന് ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ടു പ്രവർത്തിക്കുന്ന സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ തിരിച്ചടികളെ അതിജീവിക്കുന്നതിനും പ്രതിസന്ധി ഘട്ടങ്ങളിൽപ്പോലും വളർച്ച കൈവരിക്കുന്നതിനും കെൽപ്പുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളാണെന്ന് തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ലോകമൊട്ടാകെ ലക്ഷക്കണക്കിന് ആളുകൾക്ക് മാന്യതയുള്ള ഉപജീവനമാർഗ്ഗം പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന മുഖ്യ സ്രോതസ്സുകളായി സഹകരണസംഘങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരികയാണ്. യുവജനങ്ങൾ, തദ്ദേശീയഗോത്ര വിഭാഗങ്ങൾ തുടങ്ങി പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്ന വിഭാഗക്കാർക്ക് തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് ലോകമാകെ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളാണ് മുൻകൈയ്യെടുക്കുന്നത്.

കേരളത്തിലെ തൊഴിൽ ശക്തി പങ്കാളിത്ത നിരക്ക് 50% ശതമാനം മാത്രമാണ്. എന്നാൽ ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കൂലിനിരക്ക് കൂടുതലുമാണ്. സഹകരണമേഖലമാത്രം ഒരുലക്ഷംപേർക്ക് നേരിട്ട് തൊഴിൽ നൽകുന്നുണ്ട്. ഇതിന്റെ 5 മടങ്ങോളം പരോക്ഷ തൊഴിലുകളും ഈ മേഖല സൃഷ്ടിക്കുന്നുണ്ട്. സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെ മാന്യതയുള്ള തൊഴിലുകൾ കൂടുതലായി സൃഷ്ടിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതിനുള്ള വലിയ സാധ്യതകൾ കേരളത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നുമുണ്ട്.

5. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിനെതിരായ പ്രതിരോധം

അംഗങ്ങൾ തന്നെ ഉടമസ്ഥരായുള്ള സമാനതകളില്ലാത്ത ഒരു മാതൃകയാണെന്നതാണ് സഹകരണ സംരഭങ്ങളുടെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷത. ഈ സവിശേഷത അവയെ കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ ആഘാതങ്ങളെ പ്രതിരോധിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ ദീർഘകാല പ്രതിബദ്ധതയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളാക്കിത്തീർക്കുന്നു. ജനങ്ങളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങൾക്ക് മുൻഗണന നൽകി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന വ്യക്തിഗത വിട്ടുവീഴ്ച്ചകൾക്കായി ജനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കാനാകും. ഇതിലൂടെ പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ സ്ഥായിയായ രീതിയിൽ വിനിയോഗിക്കാനാകും. കൂടാതെ സുസ്ഥിരമായ ഊർജ്ജസ്രോതസ്സുകൾക്കായുള്ള പരിശ്രമങ്ങളെ സജീവമാക്കി മുന്നോട്ടുകൊണ്ടുപോകുവാനും സാധിക്കുന്നു.

ഗ്രാമീണതലം മുതൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കേരളത്തിലെ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായ സംവിധാനമാണ്. കേരള സർക്കാരിന്റെ 'ഹരിതകേരളം' ദൗത്യവുമായി കൈകോർത്തുകൊണ്ട് ഇതിനകംതന്നെ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ ജൈവകൃഷി വികസനം,

വൃക്ഷത്തൈ നടൽ, ജല സംരക്ഷണം, പാരമ്പര്യേതര ഊർജ്ജ വിനിയോഗത്തിന്റെ പ്രോത്സാഹനം, മാലിന്യ സംസ്കരണം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സജീവമായി പങ്കെടുത്തു വരുന്നുണ്ട്. ഇത് കൂടുതൽ ത്വരിതപ്പെടുത്തണം.

സഹകരണ നയത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലം

സഹകരണ മേഖലയ്ക്കായി ഒരു സമഗ്രനയം രൂപീകരിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ ഇൻഡ്യയിൽ 1958 മുതൽതന്നെ ആരംഭിച്ചിരുന്നു. ഇതിനുവേണ്ടിയുള്ള ഒരു പ്രമേയം 1958 നവംബർ മാസം ദേശീയ വികസനസമിതിയാൽ പാസ്സാക്കപ്പെട്ടു. തുടർന്ന് 1977 ൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ ഒരു നയം പ്രഖ്യാപിക്കുകയും സംസ്ഥാന സഹകരണ മന്ത്രിമാരുടെ യോഗം അത് അംഗീകരിക്കുകയുമുണ്ടായി. സഹകരണമേഖലയുടെ സജീവമായ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഗ്രാമീണമേഖലയുടെ സാമ്പത്തിക വികസനം യാതാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിനായി ഈ നയത്തിൽ വ്യക്തമായി നിർവ്വചിക്കപ്പെട്ട 12 മേഖലകളെ തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ നയം നടപ്പാക്കുന്നതിനായി അതിന്റെ 42 വകുപ്പുകൾക്കും ഓരോ കർമ്മപരിപാടി നിശ്ചയിക്കുകയും അവ പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. 2002 ൽ സഹകരണനയം കൂടുതൽ വിപുലീകരിക്കപ്പെടുകയും കേന്ദ്ര സർക്കാർ പിന്തുടരുന്ന ഉദാരവത്ക്കരണ-സ്വകാര്യവത്ക്കരണ-ആഗോളവത്ക്കരണ (LPG) നയങ്ങൾക്ക് ഇണങ്ങുന്ന തരത്തിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ ഇതിൽ വരുത്തുകയും ചെയ്തു. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സർക്കാർ നൽകിവന്നിരുന്ന പിന്തുണ ഗണ്യമായി കുറയ്ക്കുകയും അവയെ വിപണി ശക്തികളുടെ കഴുത്തറപ്പൻ മത്സരത്തിനായി തുറന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. വിപണി സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ സമമായ മത്സരക്ഷമത കൈവരിക്കാതിരുന്ന നിരവധി ചെറിയ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ വളർച്ചയേയും വികസനത്തേയും ഇത് വളരെ പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു. പലതും നാമാവിശേഷമായിതീർന്നു.

കേരളത്തിൽ സമൂഹത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള വികസനത്തിന് സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ നിർണ്ണായകവും ഊർജ്ജസ്വലവുമായ പങ്കാണ് വഹിക്കുന്നത്. സംസ്ഥാനത്ത് സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പരപ്പും സമസ്ത മേഖലകളിലേയ്ക്കുമുള്ള വ്യാപനവും അനന്യസാധാരണമാണ്. സഹകരണ ബാങ്കുകൾ വഴിയുള്ള വായ്പാ വിതരണം (ഗ്രാമ മേഖലയിലും നഗരപ്രദേശങ്ങളിലും) ക്ഷീരോൽപ്പാദനം, കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനം, കൈത്തറി കരകൗശല തൊഴിലുകൾ, മത്സ്യബന്ധനം, ഭവന നിർമ്മാണം, തൊഴിൽ, അവശ്യ സാധനങ്ങൾ ന്യായവിലയ്ക്ക് ലഭ്യമാക്കൽ തുടങ്ങി സമ്പദ്ഘടനയിലെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും സഹകരണമേഖലയ്ക്ക് അതിന്റേതായ വ്യക്തിമുദ്ര പതിപ്പിക്കാനായിട്ടുണ്ട്. സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വിസ്മരിക്കാനാകാത്ത സംഭാവനകൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് കേരള സർക്കാർ അവയുടെ സ്വയംഭരണാധികാരവും സ്വാതന്ത്ര്യവും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും അതിനോടൊപ്പം സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തെ സർക്കാരിന്റെ വിവിധ സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക പദ്ധതികളുടെ കാര്യക്ഷമമായ നടത്തിപ്പിനായുള്ള ഉപകരണമായി വിനിയോഗിക്കുന്നതിന് ലക്ഷ്യമിടുന്ന സഹകരണ നയത്തിന് രൂപംനൽകുന്നത്. LPG നയങ്ങളുടെ കെടുതികളെ തടയുന്നതിന്

സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളെ കൂടുതൽ സ്വയംപര്യാപ്തമാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അവയുടെ വികസനസാധ്യതകളെ ജനങ്ങളുടെ പൊതുനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തണം.

പാവങ്ങൾക്ക് അനുകൂലവും, പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവും, ബദൽ മാതൃക നിർദ്ദേശിക്കുന്നതുമായ ഒരു വികസന പദ്ധതിയാണ് സംസ്ഥാന സർക്കാർ മുന്നോട്ടു വയ്ക്കുന്നത്. സഹകരണതത്വങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് ജനങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ജനങ്ങളാൽ ജനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്ന ഈ മാതൃകയ്ക്ക് സാർവ്വത്രികമായ പ്രായോഗിക സാധ്യതകൾ ഉള്ളതിനാൽ ഇത് ഇൻഡ്യ ഒട്ടാകെ സ്വീകരിക്കപ്പെടുമെന്ന് കരുതുന്നു. പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന് പ്രയോജനകരമായി സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളെ ശക്തിപ്പെടുത്തിയെടുക്കുക എന്നതാണ് ഈ സഹകരണനയം വിഭാവനം ചെയ്യുന്നത്.

നയത്തിന്റെ ഉദ്ദേശലക്ഷ്യങ്ങൾ

കേരള സഹകരണ നയത്തിന് മറ്റ് ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കൊപ്പം താഴെപറയുന്ന അടിസ്ഥാനപരമായ ഉദ്ദേശങ്ങളാണ് ഉള്ളത്.

1. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സ്വതന്ത്രമായും സ്വയംഭരണാവകാശം നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് അനുയോജ്യമായ സാഹചര്യം ഒരുക്കുക.

2. കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ വികസന പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായുള്ള സംവിധാനമായി സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളെ അംഗീകരിക്കുക.

3. സമ്പദ്ഘടനയുടെ സമസ്ത മേഖലകളിലും കരുത്തുറ്റതും ഊർജ്ജസ്വലവുമായ സഹകരണപ്രസ്ഥാനം പടുത്തുയർത്താൻ ശ്രമിക്കുക.

4. ഭരണനിർവ്വഹണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും സഹകരണ ആശയങ്ങളുടെ പ്രചരണത്തിനും വിവരസാങ്കേതികവിദ്യ, പരിശീലനം, ഗവേഷണം എന്നിവയ്ക്കുവേണ്ടിയും സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാന ബഡ്ജറ്റിൽ തുക നീക്കിവയ്ക്കുക.

5. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളിലെ നിലവിലെ നിയമനരീതി അവലോകനം ചെയ്ത് ആവശ്യമായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുക.

6. സാങ്കേതികവിദ്യയിലും നിയമ-നിയന്ത്രണ കാര്യങ്ങളിലും ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾക്കനുസൃതമായി ചുവടുവച്ചു നീങ്ങുന്നതിന് സഹകരണ വകുപ്പിനെ സജ്ജമാക്കുന്ന വിധത്തിൽ വകുപ്പിൽ പ്രൊഫഷണലിസം നടപ്പാക്കുക.

7. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളും തദ്ദേശസ്വയഭരണസ്ഥാപനങ്ങളും തമ്മിൽ യോജിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് അനുകൂലമായ സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കുക. ഈ രണ്ടു സ്ഥാപനങ്ങളെയും സംയോജിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് രൂപികരിക്കപ്പെടുന്ന സമഗ്ര വികസനമാതൃകയിലൂടെ നീതിയുക്തവും സ്ഥായിയുമായ ഒരു സമൂഹം നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്ത് സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്നതിന് വഴിയൊരുക്കാനാകും

8. സഹകരണഫെഡറേഷനുകളുടേയും ഫെഡൽ സൊസൈറ്റികളുടേയും പ്രവർത്തനം പുനർനിർവചിക്കുക.

9. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെ സ്ത്രീശാക്തീകരണത്തിനും തൊഴിൽ ശക്തിയിൽ സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി പരിശ്രമിക്കുക

10. യുവതലമുറയെ അവരുടെ ആവശ്യ നിർവ്വഹണത്തിനായി സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളിലേക്ക് ആകർഷിക്കുക. ഒരു സംരംഭം എന്ന നിലയിൽ സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുപിന്നിലെ ആശയങ്ങൾക്കും മൂല്യങ്ങൾക്കും യുവതലമുറയുടെ ഇടയിൽ സ്വീകാര്യത ഉണ്ടാക്കുക എന്ന കാഴ്ച്ചപ്പാടോടുകൂടിയായിരിക്കണം ഇത് ചെയ്യേണ്ടത്.

11. യുവതലമുറയുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കാൻ കഴിയുന്ന വിധത്തിൽ സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ സജ്ജമാക്കുക.

12. സഹകരണം പാഠ്യപദ്ധതിയിലെ ഒരു വിഷയമാക്കിക്കൊണ്ടും സഹകരണ വിദ്യാഭ്യാസവും ഗവേഷണവും കോളേജ് / സർവ്വകലാശാലാ തലങ്ങളിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മനസ്സിലേയ്ക്ക് സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആശയവും വികാരവും പകർന്നു നൽകുക.

13. സഹകരണ മേഖലയിൽ നൂതന ആശയങ്ങളും സംരഭങ്ങളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

14. അവ്യക്തതകൾ നീക്കി ലളിതമാക്കി മാറ്റുന്നതിനായി കേരള സഹകരണനിയമവും ചട്ടവും പുനരവലോകനം ചെയ്യുകയും ഭാവി ആവശ്യങ്ങൾ കൂടി കണക്കിലെടുത്ത് അനുയോജ്യമായ ഭേദഗതികൾ വരുത്തുകയും ചെയ്യുക.

15. സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രതിച്ഛായയും വിശ്വാസ്യതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി എല്ലാ മേഖലകളിലുമുള്ള വ്യാജ സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ സമാപ്തീകരിക്കുക.

കേരള സഹകരണ നയം ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു;

1. കേരള സംസ്ഥാന സഹകരണ ബാങ്കിനേയും (KSCB) 14 ജില്ലാ ബാങ്കുകളേയും സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ഹ്രസ്വകാല കാർഷിക വായ്പാഘടനയെ പുന:സംഘടിപ്പിക്കുക. ഈ ബാങ്കുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ സാങ്കേതികവിദ്യ, പ്രൊഫഷണലിസം, ബാങ്കിംഗ് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ വിപുലീകരണം, വൈവിധ്യവത്ക്കരണം എന്നിവ കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കിക്കൊണ്ട് കൂടുതൽ ആദായകരമായും ജനോപകാരപ്രദമായും പ്രവർത്തിക്കുവാനാകും.

2. കാർഷിക വായ്പ ഇപ്പോഴത്തെ 10% എന്നതിൽ നിന്ന് അടുത്ത രണ്ട് വർഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കാർഷികാനുബന്ധ വായ്പകൾ ഉൾപ്പെടെ 25% ഉം തുടർന്ന് ഘട്ടംഘട്ടമായുള്ള വർദ്ധനവിലൂടെ 50% ഉം ആക്കുക.

3. പ്രാഥമിക കാർഷിക വായ്പാ സംഘങ്ങൾ അവയുടെ അംഗങ്ങൾക്കും പൊതുജനങ്ങൾക്കും വിവിധങ്ങളായ സേവനം നൽകുന്ന സംഘങ്ങളായി തുടർന്നും പ്രവർത്തിക്കുക.

4. പ്രാഥമിക സഹകരണ കാർഷിക ഗ്രാമ വികസന ബാങ്കുകളിലൂടെ (PCARDBs) ദീർഘകാല സഹകരണ വായ്പാഘടനയെ (LTCCS) കാർഷിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിന് അവരുടെ മൊത്തം വായ്പയുടെ 50% എങ്കിലും വിതരണം ചെയ്യുന്നത് ഉറപ്പാക്കുക.

5. മൂല്യവർദ്ധനവിലൂടെ (Value addition) പ്രാദേശികനാണ്യവിളകളുടെ കയറ്റുമതി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അതിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ വിദേശനാണ്യം സമ്പാദിക്കുന്നതിനും സഹായിക്കുന്ന തരത്തിൽ സഹകരണ വിപണന സംഘങ്ങളുടെ (Co-operative Marketing Society) പ്രവർത്തനത്തിൽ ദിശാമാറ്റം നടത്തുക.

6. സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിലുള്ള ഉപഭോക്തൃ സഹകരണ സംഘങ്ങളുടെ (Consumer Co-operatives) പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഗൗരവമായി പരിശോധിക്കുകയും പ്രവർത്തനം നിലച്ചതും ദുർബലവുമായ പ്രാഥമിക ഉപഭോക്തൃ സഹകരണ സംഘങ്ങളെ അടച്ചുപൂട്ടുകയും ചെയ്യുക. അടച്ചുപൂട്ടലിന് വിധേയമാക്കപ്പെടുന്ന പ്രാഥമിക ഉപഭോക്തൃ സംഘങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങളിലേയ്ക്ക് മാറ്റുക.

7. നിലവിലുള്ള എല്ലാ ജില്ലാ മൊത്തവ്യാപാര ഉപഭോക്തൃസഹകരണസംഘങ്ങളെയും ശക്തമാക്കണം. ഉപഭോക്തൃമേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രാഥമിക കാർഷിക വായ്പാ സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കും ജില്ലാ മൊത്തവ്യാപാര ഉപഭോക്തൃ സഹകരണ സംഘങ്ങളിൽ അംഗമാകുന്നതിന് അവസരം നൽകുക.

8. പാലിന്റെ ഉത്പാപദനവും ഉത്പ്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിച്ച് ഈ രംഗത്ത് സ്വയംപര്യാപ്തത കൈവരിക്കുന്നതിനായി ക്ഷീരോത്പാദനത്തെ ഒരു തൊഴിലായി (പ്രധാന തൊഴിലോ അല്ലെങ്കിൽ ഉപതൊഴിലോ) ക്ഷീരസഹകരണ സംഘങ്ങൾ വഴി പരമാവധി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

9. മത്സ്യബന്ധനത്തിന് പ്രതികൂലമായ മാസങ്ങളിൽ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് മറ്റ് തൊഴിലുകൾ ലഭ്യമാക്കി സ്ഥിരം വരുമാനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനായുള്ള നടപടികളെടുക്കാൻ മത്സ്യസഹകരണ സംഘങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

10. കൈത്തറി, കയർ, ചെറുകിടവ്യവസായങ്ങൾ തുടങ്ങിയ പരമ്പരാഗത വ്യവസായ മേഖലയിൽ കൂടുതൽ മാന്യതയുള്ള തൊഴിലുകൾ സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് ഈ മേഖലയിലെ സഹകരണ സംഘങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുകയും വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക.

11. തൊഴിലാളികളെ സംഘടിപ്പിച്ച് അവരെ തൊഴിൽ സഹകരണസംഘങ്ങളുടെ പരിധിയിൽ കൊണ്ടുവരിക. ഉത്പ്പാദനം, അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം, നിർമ്മാണം എന്നീ മേഖലകളിൽ തൊഴിൽ കണ്ടെത്തുകയും തൊഴിൽ നൈപുണ്യത്തിനായി തൊഴിലാളികൾക്ക് ഈ സംഘങ്ങളിലൂടെ പരിശീലനം നൽകുകയും ചെയ്യുക.

12. സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെ സ്ത്രീകളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള പരിശ്രമങ്ങളെയും സ്ത്രീ തൊഴിൽ പങ്കാളിത്തവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

13. കുട്ടികളിൽ സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ച് ശരിയായ അവബോധം വളർത്തിയെടുക്കുക. സഹകരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ സാധ്യതകളെ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് വിദ്യാഭ്യാസരംഗത്ത് കമ്പോളശക്തികൾ നടത്തുന്ന ചൂഷണത്തിന് തടയിടുക. സഹകരണ മേഖലയ്ക്ക് കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രൊഫഷണൽ വിദ്യാഭ്യാസ

സ്ഥാപനങ്ങളെ മികവിന്റെ കേന്ദ്രങ്ങളാക്കി വികസിപ്പിക്കുക. സഹകരണ മാനേജ്മെന്റിൽ കൂടുതൽ ബിരുദാനന്തര ബിരുദ പ്രോഗ്രാമുകൾ ആരംഭിക്കുക.

14. നൈപുണ്യ നിലവാരം ഉയർത്തിക്കൊണ്ട് വിപണിയിൽ കൂടുതൽ അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി സർക്കാരിന്റെയും സഹകരണ ഫെഡറേഷനുകളുടേയും സഹായത്തോടെ ഉത്പാദനം വർദ്ധിപ്പിച്ച് പട്ടികജാതി/പട്ടികവർഗ്ഗ സഹകരണ സംഘങ്ങളെ സുസ്ഥിരമായി വികസിപ്പിക്കുക.

15. പ്രവാസി സഹകരണ സംഘങ്ങൾ രൂപീകരിച്ചുകൊണ്ട് ജോലി മതിയാക്കി തിരിച്ചെത്തുന്ന പ്രവാസികളുടെ തൊഴിൽ നൈപുണ്യം സമൂഹ പുരോഗതിയ്ക്കായി വിനിയോഗിക്കുക.

16. സാധാരണ ജനങ്ങൾക്ക് താങ്ങാനാവുന്ന നിരക്കിൽ എല്ലാതരം ആരോഗ്യസേവനങ്ങളും ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് ആശുപത്രി സഹകരണസംഘങ്ങളെ വികസിപ്പിക്കുക.

17. കേരളത്തിലെ വിനോദസഞ്ചാരമേഖലയിലെ സാധ്യതകളെ പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിനായി വിനോദസഞ്ചാര സൗകര്യങ്ങളും സേവനങ്ങളും ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും തദ്ദേശീയ ഉത്പ്പന്നങ്ങളുടെ ഉത്പാദന/വിപണന കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും വിനോദസഞ്ചാരസഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുക.

18. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഔദ്യോഗിക ബാങ്കിംഗ് സേവന ദാതാക്കളായി പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങളെ അംഗീകരിക്കുക. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഫണ്ടുകൾ സഹകരണ ബാങ്കുകളിൽ നിക്ഷേപിക്കുകയും എല്ലാ ബാങ്കിംഗ് ഇടപാടുകളും അവയിലൂടെ നടത്തുകയും ചെയ്യുക.

19. പ്രാദേശിക സാഹചര്യങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഉത്പാദനവും ഉത്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും യോജിച്ച് പരിശ്രമിക്കുക. വിത്ത്, വളം, കാർഷികോപകരണങ്ങൾ എന്നിവയുടെ വിതരണത്തിനും ഉത്പ്പന്നങ്ങളുടെ സംഭരണം, വിപണനം എന്നിവ നടത്തുന്നതിനും ഈ കൂട്ടായ്മ ഏറെ സഹായകരമായിരിക്കും.

20. പലവിധ സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കായി ഒരു Apex സഹകരണ ഫെഡറേഷൻ രൂപീകരിക്കുക.

21. കേരള സഹകരണ നിയമം വകുപ്പ് 14A വിഭാവനം ചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നത് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ടി സംരംഭങ്ങൾക്ക് അംഗങ്ങളിൽ നിന്നും മുൻഗണനാ ഓഹരിമൂലധനം സ്വീകരിക്കുന്നതിന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുകയും അത്തരത്തിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്ന മുൻഗണനാ ഓഹരി മൂലധനത്തിന് ഓഹരി അനുപാതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രസ്തുത സംരംഭം ഉണ്ടാക്കുന്ന അറ്റ ലാഭത്തിൽ നിന്നും 49 ശതമാനം വരെ ലാഭവിഹിതം നൽകുന്നതിനും വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുക.

22. സംഘങ്ങളുടെ അറ്റ ലാഭത്തിൽ നിന്നും ഒരു നിശ്ചിത ശതമാനം സഹകരണ പെൻഷൻ ഫണ്ടിലേക്ക് നീക്കി വയ്ക്കുക.

23. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിഭാഗത്തിൽപെടുന്നവർക്ക് കൂടുതൽ തൊഴിലവസരങ്ങളും മെച്ചപ്പെട്ട ജീവിത സാഹചര്യങ്ങളും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതിനായി ട്രാൻസ്ജെൻഡർ സഹകരണസംഘങ്ങൾ ആരംഭിക്കുക.

24. എല്ലാ ജില്ലകളിലും യുവജനസഹകരണസംഘങ്ങൾ ആരംഭിക്കുക.

25. സഹകരണസംഘങ്ങളിലൂടെ അക്ഷയ ഊർജ്ജം, ജൈവകൃഷി, പ്രകൃതി വിഭവ സംരക്ഷണവും മാനേജ്മെന്റും ശാസ്ത്രീയമായ മാലിന്യ സംസ്കരണം എന്നിങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

26. സഹകരണസംഘങ്ങളിൽ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രത്യേകതരം അംഗത്വം അനുവദിച്ച് അവരിൽ സമ്പാദ്യശീലം വളർത്തുന്നതിന് പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പാക്കുക.